

Om strukturel ulighed og racisme mod grønlandere i Danmark

Det er med stor ydmyghed og en del forbehold, at vi blander os i debatten om relationen mellem Danmark og Grønland. Kan vi bidrage med noget, som ikke allerede er sagt? Risikerer vores stemme at tage pladsen fra de grønlandske stemmer, der lige nu former medie billedet, og som lige præcis er dem, der skal forme medie billedet og diskussionen? Det er det sidste, vi ønsker. Men baseret på vores samtaler med kalaallit/Inuit i Danmark i det sidste år, både omkring strukturel racisme og om hvorvidt vi i Conducive Space for Peace (en dansk registeret men internationalt funderet civilsamfundsorganisation) har en rolle at spille i at skabe forandring, føler vi et ansvar for at bidrage til den grønlandsk-ledede kamp for ligestilling. Vi taler derfra, hvor vi står, og ikke på vegne af andre, slet ikke kalaallit/Inuit.

I Conducive Space for Peace (CSP)ⁱ har vi siden starten af 2024 konsulteret en lang række aktører og organisationer i Danmark, der arbejder med ligestilling af kalaallit/Inuitⁱⁱ (grønlandere) i Danmark. Denne artikel bygger dels på den viden, vi har fået gennem samtalerne, dels på de undersøgelser, der er lavet i de sidste 10 år, med fokus på racisme og ligestilling af Kalaallit/Inuit i det danske samfund. Vi håber desuden at kunne bidrage med erfaringer fra vores arbejde med at fremme ligestilling mellem det Globale Nord og det Globale Syd i de internationale institutioner, samt vores erfaringer med at støtte indsatser, der bekæmper ulighed, racisme og marginalisering både i konfliktramte områder og i Danmark.

I slutningen af 2024 fik vi i CSP, sammen med Nauja Bianco og International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA), penge fra EU (via Globalt Fokus) til at igangsætte et projekt, der skal skabe rum og mulighed for erfaringsudveksling, videndeling og idéudvikling blandt de organisationer, der på forskellig vis arbejder med ligestilling af kalaallit/Inuit i Danmark. Målet er at gøre endnu mere for at gøre op med ulighed, fordomme og strukturel racismeⁱⁱⁱ og i stedet sikre ligestilling og ligestilling.

Af Mie Roesdahl, Co-Director og Founder, Conducive Space for Peace

Der har i forbindelse med Trumps udmelding om at få kontrol over Grønland været voldsom debat om relationen mellem Danmark og Kalaallit Nunaat (Grønland) og ikke mindst om ligestilling eller mangel på samme. Det er godt, at det bliver debatteret åbent, og at der bliver sat fokus på den ulighed og racisme, som mange kalaallit/Inuit (grønlandere) bliver udsat for i Danmark. Vi vil med denne artikel diskutere, hvad vi ved om strukturel ulighed og racisme mod kalaallit/Inuit i Danmark, og hvad vi ved om strukturel ulighed og racisme fra andre kontekster, som kan give os indsigt i den danske virkelighed. I de efterfølgende blog-indlæg vil vi dykke ned i, hvad man i andre sammenhænge forsøger at gøre for at ændre på strukturel ulighed og racisme.

Fordomme og strukturel racisme – hvad siger de undersøgelser, der er lavet?

Flere undersøgelser og rapporter, blandt andet lavet af Institut for Menneskerettigheder (IMR) og det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI), dokumenterer, at kalaallit/Inuit i Danmark i udbredt grad udsættes for fordomme, uligestilling, og strukturel racisme i kontakten med de offentlige institutioner og i det bredere samfund. Tests af forældrekompetencer, der ikke er kulturelt sensitive¹, og utilstrækkelige tolkemuligheder i mødet med de danske myndigheder, er blot et par af de mange eksempler på barrierer for ligestilling, ofte med katastrofale følger for de mennesker, det berører. Op mod

halvdelen (44 procent) af de kalaallit/Inuit, der svarer på SFIs spørgeskemaundersøgelse i 2014, peger på problemer med stigmatisering og en fordomsfuld indstilling fra etniske danskere, og det gælder både i kontakten med de offentlige myndigheder og i andre sammenhænge, inklusiv på arbejdspladser.²

Tilsvarende viser en undersøgelse fra 2024 foretaget af Videncenter for Rehabilitering og Palliation for Aalborg Kommune, at ældre kalaallit/Inuit, der er socialt udsatte, er "ekstremt marginaliserede", og det forklares blandt andet med, at "historiens skygger fra kolonisering og en hurtig modernisering er medvirkende årsager til stigmatisering, andengørelse og eksklusion".³ Den socialt udsatte position, som de ældre grønlandere befinder sig i, følger med ind i social- og sundhedsområderne og "begrænser den reelle adgang til systemerne. Systemernes logik og struktur gør dem vanskeligt tilgængelige". I bogen "Ulighedens Drejebog"⁴ viser Morten Sodemann og Kristian Larsen, hvordan det danske sundhedssystem, der er skabt af velstillede danskere, ikke formår at skabe lige muligheder for de dårligt økonomisk og socialt stillede i samfundet, hvad enten det gælder kalaallit/Inuit eller etniske danskere. For eksempel er det typisk sværere for udsatte borgere at bruge de 10-15 minutters konsultationstid på en måde, så lægen efterfølgende forstår, hvad problemet er. Dermed bliver behandlingen ringere. Det giver sig selv, at det ikke bliver bedre af sproglige udfordringer

og kulturelle barrierer. I gruppen af socialt udsatte i Danmark er kalaallit/Inuit overrepræsenterede og udgør 7 procent af den samlede gruppe af personer i hjemløshed, og i Aalborg er tallet helt oppe på 22 procent.⁵

Studerende oplever racisme

Det er ikke kun særligt udsatte, som påvirkes af fordomme og strukturel racisme, og det er ikke kun noget, der hører fortiden til. En undersøgelse af grønlandske studerende i Danmark viser, at fordomme og eksklusion gennemsyrrer samfundet og rammer selv de mest velfungerende kalaallit/Inuit i Danmark.⁶ Blandt grønlandske studerende har 73 procent inden for en periode på 12 måneder i forskelligt omfang oplevet at få negative kommentarer om dem som kalaallit/Inuit eller om Kalaallit Nunaat, og over halvdelen af de adspurgte siger, at de bliver mødt med fordomme på grund af deres grønlandske baggrund. Undersøgelsen viser også, at dem der især oplever fordomme, har dårligere trivsel og større risiko for ikke at gennemføre uddannelsen. Der er altså sammenhæng mellem det at blive udsat for racisme, og hvordan man klarer sig økonomisk og socialt. Fra et ligebehandlings-perspektiv er det selvfølgelig kritisabelt, at studerende med kalaallit/Inuit baggrund møder udfordringer i forhold til at få lige muligheder med andre studerende under uddannelse. Hertil kommer, at kalaallit/Inuit har en særlig beskyttelse i kraft af ILO's konventionen om oprindelige folk. Den forpligter den danske stat til at fjerne bl.a. sproglige og kulturelle barrierer, som kalaallit/Inuit måtte opleve i mødet med dansk kultur, også på uddannelserne.

Udenrigspolitisk deltagelse

I forbindelse med debatten, der fulgte i kølvandet på Trumps udtalelser, blev der fra grønlandske politikeres side udtrykt ønske om større deltagelse i udenrigspolitiske fora. Man kan f.eks. undre sig over, at der ikke er sikret grønlandsk repræsentation i den Permanente Danske Mission til FN i New York, alt imens missionen er mangedoblet som konsekvens af Danmarks medlemskab af Sikkerhedsrådet i 2025-26. Indenrigspolitisk er der dog sket fremskridt, og folketingsmedlem, Aaja Chemnitz, har i den forløbne uge udtalt, at hun sidste år deltog i fem store forhandlinger med deltagelse af alle partierne, hvilket ikke var tilfældet bare for 3-4 år siden. "Intet om Grønland uden Grønland" er princippet, men det må vel siges at være et minimumsprincip, da det må forventes, at Kalaallit Nunaat har politiske holdninger til rigsfællesskabets, inklusive Grønlands, engagement i resten af verden. Dette er ikke blevet mindre væsentligt i de år, hvor Kalaallit Nunaat har bevæget sig i retning af selvstændighed. Med Selvstyreløven af 2009 fik Kalaallit Nunaat stadfæstet retten til selvbestemmelse, og herefter har de forskellige regeringer i Kalaallit Nunaat taget skridt i retning af selvstændighed. Med det for øje vil det være naturligt, at Danmark målrettet styrker grønlandsk deltagelse i alle internationale fora.

Anerkendelse som nationalt mindretal

Deltagelse i indenrigspolitiske beslutninger er begrænset af, at kalaallit/Inuit ikke anerkendes som et mindretal i Danmark. Som IMR skrev i 2015 rapporten: "Personer med grønlandsk oprindelse ikke er tilstrækkeligt repræsenteret

i officielle fora som fx de kommunale integrationsråd eller Rådet for Etniske Minoriteter, fordi grønlandere ikke formelt betragtes som en etnisk minoritet".³ Rapporten har klare anbefalinger om, at der "etableres en dialog med repræsentanter for grønlanderne i Danmark om, hvorvidt grønlandere som gruppe bosat i Danmark ønsker at blive anerkendt som nationalt mindretal". Det er ikke sket endnu, selvom partierne i Kalaallit Nunaat i 2023 enstemmigt vedtog at undersøge mulighederne for at spørge grønlanderne i Danmark, om de ønsker at blive et nationalt mindretal. I Danmark er det tyske mindretal i Sønderjylland som den eneste befolkningsgruppe anerkendt som et nationalt mindretal efter Europarådets rammekonvention.^{iv}

Sprog og tolkning

I dokumentarfilmen 'Twice Colonized'⁷ fortæller Aaju Peters om at blive sendt til Danmark, som så mange andre kalaallit/Inuit som led i 1960'erne og 70'ernes 'danifiserings'-planer (G50 og G60)^v og da hun kom tilbage til Kalaallit Nunaat, havde hun mistet sit sprog. Det er hun ikke alene om. Ca 10 procent af kalaallit/Inuit i Kalaallit Nunaat taler ikke grønlandsk, mens ca halvdelen af Kalaallit/Inuit ikke taler dansk.^{vi} Der er selvsagt simultantolkning i Inatsisartut (Grønlands folketing). I Canada, som også har en inuit befolkning, indførte man simultantolkning af fem oprindelige folks sprog, først i senatet i 2008 og så i House of Commons i 2019. I Danmark blev det først indført i 2024 og vil kun blive stillet til rådighed i forbindelse med et begrænset antal møder i folketinget med speciel betydning for rigsfællesskabet. Dette fremskridt skete kun, fordi folketingsmedlem Aki-Mathilda Høegh-Dam i åbningsdebatten for andet år i træk kun talte kalaallisut/grønlandsk fra talerstolen i folketingssalen.

Kalaallit Nunaat på skoleskemaet

Der er mange, som forklarer udfordringerne med racisme og ligebehandling, som et udtryk for manglende viden om Kalaallit Nunaat. Det fremgår både af IMR's rapport fra 2015 og fra 2023. Og her i 2025 udtaler forsker og foredragsholder Minik Rosing i DR Debatten,⁸ at grønlandere ved, hvordan man kommer fra Odense til et sted i Jylland, mens danskere dårligt nok kender navnet på Grønlands hovedstad Nuuk. Danskerne hører kun om Kalaallit Nunaat, når det handler om smuk natur eller noget sørgeligt som selvmord, siger han, og fortæller, at dengang han gik i skole lærte man trods alt noget om Grønland, men i dag er det stort set ingenting. I 2019 besluttede et flertal i Folketinget at gøre undervisning om rigsfællesskabet mellem Danmark, Grønland og Færøerne obligatorisk i folkeskolens historieundervisning, men implementeringen af beslutningen blev først realiseret i skoleåret 2023/2024, og det er stadig minimalt, hvor meget Grønland fylder i det samlede curriculum.⁹

Selvom en række af de organisationer, der arbejder med ligebehandling af kalaallit/Inuit i Danmark, herunder Det Grønlandske Hus i København, har skoletjenester, der kan supplere det fastlagte curriculum, er det en meget lille andel af det samlede antal skolebørn, der får glæde af det. Der er alt for få midler til at nå ud til et tilstrækkeligt stort antal klasser og elever. Når grund- og ungdomsuddannelserne ikke sikrer et basalt vidensniveau om Grønland, så er det svært for

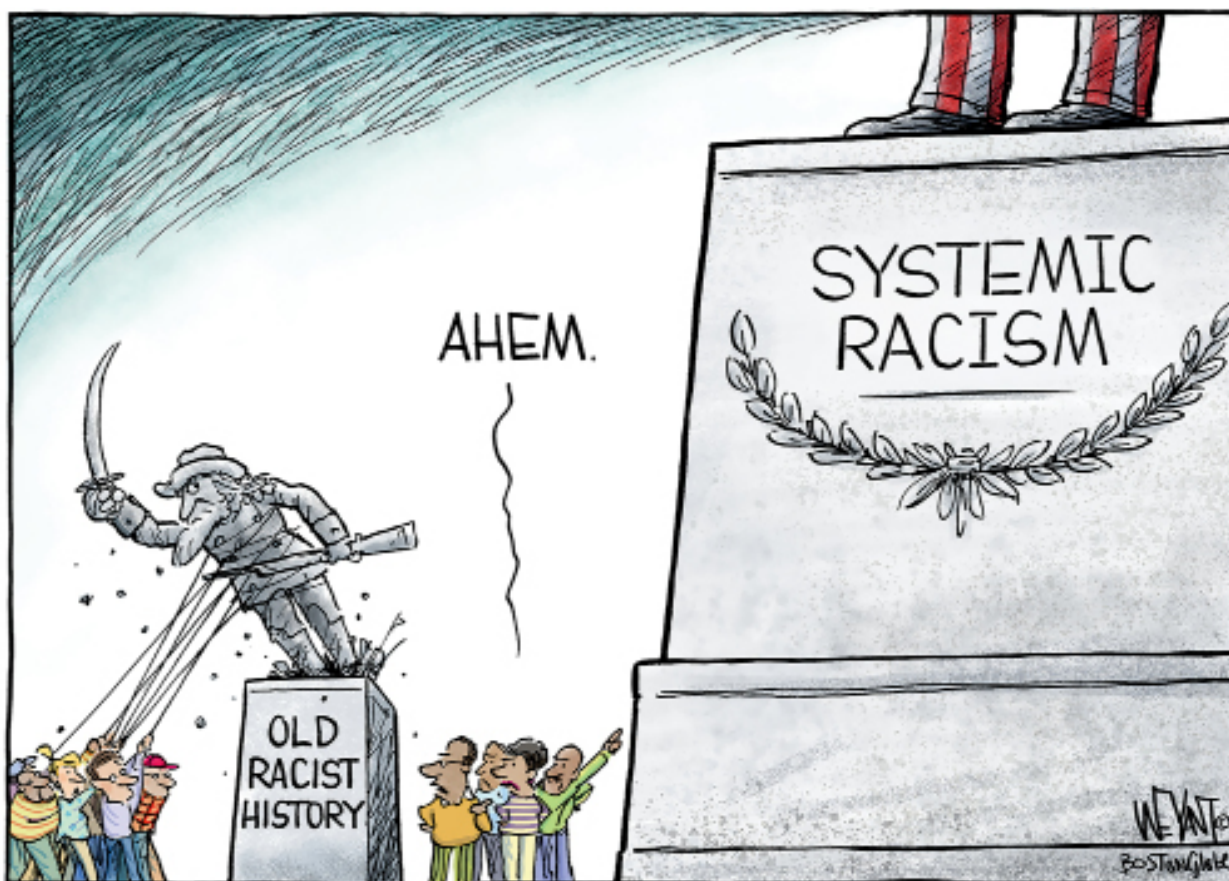
civilsamfundsorganisationerne at bidrage til at opbygge den nødvendige viden og kapacitet hos de offentligt ansatte, der skal sikre ligebehandling. Så må de starte fra bunden med at dele helt basal viden om Kalaallit Nunaat, før de kan zoome ind på, hvad det specifikt er, som de offentligt ansatte, der f.eks. har at gøre med grønlandske børn, skal vide og forstå for at kunne varetage deres behov.

Der skal mere til

Er det så løsningen? At sikre at danskerne har viden om Kalaallit Nunaat? Nej, det er det ikke. Det er en del af løsningen. Men der skal meget mere til. Er det så en umulig opgave? Nej, heller ikke. Men det tager tid, kræver ressourcer og fordrer en langsigtet indsats, der fokuserer på både forandringer i strukturer (lovgivning, procedurer, mekanismer, osv), handlinger og holdninger, herunder fordomme. I de efterfølgende blog-indlæg vil vi dykke ned i, hvordan man kan skabe systemiske forandringer, der styrker ligestilling og ligebehandling. Men først tager vi lige et kig på sammenhængen mellem den strukturelle racisme i dag og de historiske krænkelser, som prægede efterkolonitiden.

Historiske krænkelser

Udover den strukturelle racisme, som vi ser i det danske samfund i dag, er der en række historiske sager om krænkelser af menneskerettighederne for kalaallit/Inuit, såsom 'Grønlands forsvundne børn'¹⁰ hvor hundredvis af grønlandske børn blev bortadopteret til Danmark frem til 1976 og mange af dem mod familiens vilje, samt 'Spiralsagen'¹¹ hvor 4500 grønlandske piger og kvinder i 1960'erne og 70'erne fik oplagt spiraler, mange af dem uden samtykke. Det er bemærkelsesværdigt, at de ligner sager fra andre post-koloniale kontekster, som f.eks. i Puerto Rico, hvor kvinderne i 1950'erne blev udsat for medicinske tests med uprøvede og farlige præventionsmidler, der skulle stoppe den befolkningsboom, som amerikanske forskere og politikere mente skyldtes kvindernes 'seksuelle opførsel' og var roden til fattigdom.¹² Puerto Rico var i mange år en spansk koloni, blev så erobret af USA og er i dag (og i 1950'erne) en amerikansk stat med begrænset selvstyre. I Canada blev der fra slutningen af 1800-tallet etableret statsfinansierede religiøse kostskoler for oprindelige folks børn, så de kunne assimileres ind i en europæisk-canadisk kultur. Ofte lå de langt fra deres hjem, så kontakt til familien kunne begrænses mest muligt.¹³ Over en ca 100-årig periode blev mere end 150.000 oprindelige folks børn i Canada sendt til disse kostskoler.

Det er både vigtigt at adressere historiske krænkelser og nutidens strukturelle ulighed og racisme

Efterspil og sandhedskommissioner

Ulighed, undertrykkelse og racisme er snarere reglen end undtagelsen i den måde europæiske og andre landes koloniherrer har ageret indenfor de sidste 100 år. Det gør det ikke på nogen måde bedre, at der er sket krænkelser i andre koloniale og post-koloniale kontekster, som ligner dem kalaallit/Inuit har været udsat for. Men det er vigtigt, at der i mange af disse lande har været et efterspil, hvor de

forurettede er blevet hørt, og der er etableret en eller anden form for retfærdighed og forsoning. At gøre op med historiske krænkelser kan ske gennem retssager, som den der i øjeblikket kører omkring Spiralsagen; gennem sandhedskommissioner, som den der kørte i Canada mellem 2007 og 2015, gennem 'reparations' som handler om at 'reparere' eller kompensere for skaden, der er sket, og gennem tiltag der sikrer, at noget lignende ikke kan ske i fremtiden.

Hvordan sådanne sager bliver håndteret i nutiden, påvirker den fremtidige relation mellem den tidligere kolonimagt og de mennesker, der har været udsat for krænkelserne. Især fremtidsorienterede tiltag skaber sammenhæng mellem det, man kan gøre for at adressere historiske krænkelser, og det man kan gøre for at forandre systemisk ulighed og racisme i samtiden. Men også historisk-orienterede sandhedskommissioner kan være med til at skabe en øget forståelse og anerkendelse af de alvorlige krænkelser, der er begået, hvilket er et vigtigt, ja måske ovenikøbet nødvendigt, udgangspunkt for at forandre ulighed og strukturel racisme i nutiden og fremtiden.

Fortidens spor i nutiden

Kan vi så konkludere, at den ulighed og racisme mod kalaallit/Inuit, som vi ser i dag, er et resultat af de historiske krænkelser og ulighed? Vi kan i hvert fald se, at der er en sammenhæng mellem den historiske ulighed og så den sociale og økonomiske udsathed, som kalaallit/Inuit oplever i dag, og den udsathed kan så forstærke den nutidige stigmatisering og racisme. Og racismen kan føre til mere ulighed, fordi den skaber strukturer og systemer, der systematisk favoriserer én gruppe frem for en anden. Det er en ond cirkel, hvor de forskellige ulighedsdimensioner forstærker hinanden.

I den canadiske sandhedskommission er der et "call to action",¹⁴ hvori det anerkendes, at den nuværende dårlige sundhedssituation for oprindelige folk i Canada, herunder Inuit, er et resultat af tidligere canadiske regerings politikker, inklusiv "residential schools" eller kostskoler. De anbefaler derfor at sikre, at oprindelige folk i Canada opnår den samme sundhedstilstand som andre canadiske borgere, hvilket kræver en særlig indsats. Her er der tale om at skabe lige muligheder ved blandt andet at kompensere for de ulige vilkår, der er skabt af den historiske ulighed.

På engelsk er der to ord for ulighed; det ene er 'inequity' og det andet 'inequality' og tilsvarende kan man tale om 'equity' og 'equality'. Vi har ikke helt de samme præcise formuleringer på dansk. Hvor 'equality' betyder at behandle alle mennesker på samme måde, handler 'equity' om at sikre, at alle mennesker har de samme muligheder, hvilket fordrer, at vi behandler dem forskelligt. I uddannelsessektoren kan der være behov for kvoter for hvor mange personer med etnisk minoritets baggrund, der optages på et studie, men dette er blot et simpelt eksempel ud af mange hundrede på, hvordan reel ligebehandling eller 'equity' kan styrkes.

Hvorfor er det så vigtigt?

Som afrunding kan det måske være relevant at stille os selv spørgsmålet om, hvorfor det er vigtigt at ændre på uligheden og racismen mod kalaallit/Inuit i Danmark. Hvorfor skal etniske danskere, alle danskere, inklusive politikerne, alle politikerne, tage det alvorligt og investere meget mere, end det pt er tilfældet, for at gøre noget ved problemet?

Det mest oplagte svar er selvfølgelig, at det skal vi, fordi alt andet er uretfærdigt og vil fortsætte med skabe splid og have katastrofale konsekvenser for dem, det går ud over.

Eller det skal vi, for ellers handler vi ikke i overensstemmelse med de menneskerettighedskonventioner, som Danmark er medunderskriver på. Eller det skal vi, fordi det er alt for dyrt for den danske stat at betale for underhold af alle dem, der ikke er i arbejde.^{vii} Måske er det også vigtigt, fordi vi ikke vil være et land og et folk, der er racistisk. For det drejer sig ikke kun om de 25 procent af danskerne, der mener, at det er ok at tale nedsættende om både kalaallit/Inuit og andre etniske grupper i Danmark.¹⁵ Det handler om, hvordan vi som samlet befolkning og gennem folkevalgte politikere og offentlige institutioner, sikrer, at alle mennesker i Danmark reelt behandles ligeværdigt.

Er danskerne så racister?

Nej, alle danskere er ikke racister. Men alle danskere er en del af et system, som er bærer af en historisk ulighed og en vedvarende strukturel racisme, og hvis vi vælger at ignorere det og ikke gøre noget aktivt for at ændre det, ja, så kan man vel godt kalde os racister.

En specielt skeptisk politiker vil måske argumentere for, at det ikke er relevant at sætte 'himmel og hav i bevægelse' for at bekæmpe uligheden og den strukturelle racisme nu, hvor kalaallit Nunaat vil være selvstændigt. Men dels sker det ikke i morgen, og dels er der ca 17.000 kalaallit/Inuit, som har deres hjem i Danmark, nogle fordi de blev bortadopteret som børn, andre fordi deres familier er både grønlandske og danske, og igen andre som har taget uddannelse eller er flyttet til Danmark med håbet om at skabe et bedre liv for sig selv og sine børn i det rigsfællesskab, som på papiret giver lige muligheder for alle.

Forandring er mulig

Uanset hvad vi bruger som argument, må vi nu gøre alt, hvad vi kan, for at rette op på den systemiske ulighed og racisme som mange kalaallit/Inuit udsættes for i Danmark. Der er allerede mange grønlandske aktivister og organisationer, der gør et formidabelt arbejde for at bekæmpe uligheden, men de skal have langt mere støtte, og vi etnisk-danskere skal også i langt højere grad ind i kampen.

Et tegn på at det kan lykkes er, at der i sidste uge blev lavet en politisk aftale om at fjerne de forældrekompetence tests, der har været årsag til tvangsfjernelse af alt for mange grønlandske børn fra deres forældre. Det lykkedes, fordi dygtige grønlandske jurister og aktivister har kæmpet en kamp for det i flere år; og fordi andre grønlandske organisationer har presset på ude i kommunerne; og fordi de har fået organisationer som IMR til at arbejde sammen med dem om at dokumentere problemet; og fordi FN's Specialrapportør for oprindelige folk har påtalt det overfor den danske regering; og fordi de grønlandske folketingsmedlemmer har været effektive og vedholdende i politiske arbejde. Det var ikke Trumps fortjeneste, selvom det var ham, der fyldte i medie billedet. Det var kalaallit/Inuit selv, der førte an i kampen og kom i mål med resultatet.

Artiklen er en del af et projekt, som er støttet af FRi Puljen. Denne pulje er en del af Fundamental Rights Initiative, et samarbejde mellem Globalt Fokus og Nyt Europa og medfinansieret af EU.

Noter

ⁱ Conducive Space for Peace (CSP) er en af de få organisationer globalt, der primært har det formål at fremme systemforandringer, der skaber ligestilling og ligebehandling i det internationale udviklings- og fredsopbygningsystem. Gennem otte år har vi opbygget viden om strukturel ulighed og udviklet metodiske tilgange til systemforandring (se f.eks. [Systems Change is Driven by People](#) (2022), [Chain of Influence Framework for Systems Change](#) (2022) og [The Dragonfly Model](#) (2021)). Vi ønsker at gøre denne viden brugbar i den danske post-koloniale virkelighed, hvor der er stort behov for nytænkning og forandring.

ⁱⁱ Ordet "Inuit" betyder "mennesker" eller "folk" på flere inuitiske sprog, især på Inuktitut, som tales i Canada og dele af Grønland. "Inuit" bruges som en samlet betegnelse for de oprindelige folk i de arktiske områder, herunder i Canada, Alaska og Grønland. Derimod kan ordet "kalaallit" oversættes til "grønlander", og det dækker kun dem, der kommer fra Grønland. Der er blandt nogle kalaallit/Inuit en modstand mod at bruge betegnelsen 'kalaallit', da de mener, at det refererer til landegrænser bestemt af kolonimagterne. Betegnelsen "grønlander" bruges typisk af dem, der er så gamle, at de har levet det meste af deres liv i en tid, hvor disse betegnelser ikke blev problematiseret.

ⁱⁱⁱ Vi bruger begrebet 'strukturel racisme' i den betydning, at det er diskrimination af en eller flere etniske grupper i samfundet, der opstår når ubevidste forestillinger og samfundsmæssige strukturer virker som barrierer for disse gruppers lige adgang til f.eks. uddannelse, sundhed og politisk deltagelse.

^{iv} Mindretalsbeskyttelse er en del af det internationale menneskeretsarbejde, og det sigter mod at beskytte sproglige, etniske, religiøse og nationale mindretal mod overgreb fra flertallet samt at bevare deres særegne kultur og sprog. Regler herom findes bl.a. i *FN-konventionen om Borgerlige og Politiske Rettigheder* fra 1966 og *Den Europæiske Konvention om Beskyttelse af Nationale Mindretal* fra 1995.

^v Med Grønlandskommissionen af 1950 og Grønlandsudvalget af 1960 (kendt som G50- og G60-politikken) samt med grundlovsændringen i 1953, hvor Grønland overgik fra at være dansk koloni til at være et dansk amt, skete der store omvæltninger i det grønlandske samfund og i den dansk-grønlandske relation bl.a. som følge af modernisering og 'danifisering' af samfundet, hvor man eksempelvis indførte dansk som hovedsprog i skolen og sendte grønlandske børn på årelange skoleophold i Danmark som et led i en sproglig og kulturel uddannelse.

^{vi} Der findes så vidt vi ved ikke nogen opgørelser over hvor mange kalaallit/Inuit i Kalaallit Nunaat, der taler dansk men ikke grønlandsk, og hvor mange der taler grønlandsk men ikke taler dansk. I en artikel på DR.dk angives de tal, som vi refererer i denne artikel, og som også bruges som reference andre steder. Det fremgår i artiklen, at det baserer sig på et "forsigtigt bud fra det grønlandske sprognævn".¹⁶ En rapport skrevet i Forsyningskommissionen angiver, at der i 2003 var ca 28% grønlandsk-sprogede, ca 62% tosprogede og ca 10% dansk-sprogede kalaallit/Inuit i Kalaallit Nunaat.¹⁷

^{vii} En undersøgelse lavet af VIVE i 2018, viser at beskæftigelsen blandt voksne grønlandere bosat i Danmark er væsentligt lavere end for den øvrige danske befolkning. For personer fra Grønland i alderen 25-50 år var 33,1 procent i beskæftigelse i 2016 mod 76,2 procent blandt personer i samme alder i den øvrige danske befolkning (VIVE, 2018).¹⁸

Litteratur

- 1 Institut for Menneskerettigheder. (2022). Testning af forældrekompetencer hos grønlandere i Danmark: Om brugen af ikke-kulturtilpassede tests til måling af forældrekompetencer i forbindelse med tvangsfjernelser af grønlandske børn. <https://menneskeret.dk/udgivelser/testning-foraeldrekompetencer-groenlaendere-danmark>
- 2 Laage-Petersen, J., & Hendriksen, L. G. (2015). Ligebehandling af grønlandere i Danmark: Grønlanderes oplevelser af mødet med det danske samfund. Institut for Menneskerettigheder. ligebehandling_groenlaendere_dk_2015.pdf
- 3 Graven, Vibeke og Maja Bangsgaard Abrahams & Tina Pedersen (August 2024). Marginaliserede livsafslutninger. Håb og behov ved livets afslutning hos ældre grønlandere i en socialt udsat position i Danmark. REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation. <https://www.rehpa.dk/wp-content/uploads/2024/08/Marginaliserede-livsafslutninger.pdf>
- 4 Sodemann, M., & Larsen, K. (2024). Ulighedens drejebog. Samfundslitteratur. <https://sundhedskultur.dk/boger/821-ny-bog-af-liver-effektivt-myten-om-at-ulighed-i-sundhed-kun-handler-om-okonomisk-ulighed.html>
- 5 VIVE- The Danish Center for Social Science Research. (2022). Hjemløshed i Danmark 2022. <https://www.vive.dk/media/pure/ozokjnv/9732199>
- 6 Slot, L. V., Hansen, M. M., Heitmann, C., Carlsen, K. S., & Thomsen, T. B. (2023). Grønlandske studerende i Danmark. Institut for Menneskerettigheder. <Groenlandske Studerende i Danmark>
- 7 Alluna, L. (Instruktør). (2023). Twice Colonized [Film]. Ánorák Film, Eyesteel Film, & The National Film Board of Canada.
- 8 Kjærsgaard, C. (Vært). (2025, 11. januar). Debatten: Har Rigsfællesskabet en fremtid? [TV Program]. I Debatten. DR2. Programmet var udsendt d. 11. januar, 2025, fra 12:00 til 13:32 på DR2.
- 9 Almer, L. (2023, 6. juni). Fem år gammel aftale: Rigsfællesskabet kommer på skemaet. KNR. <https://knr.gl/da/nyheder/fem-aar-gammel-aftale-rigsfaellesskabet-kommer-paa-skemaet>
- 10 Danmarks Radio. (2023). Grønlands forsvundne børn [Dokumentarserie]. Danmarks Radio. https://www.dr.dk/drtv/serie/groenlands-forsvundne-boern_288634
- 11 Sundhedsministeriet (n.d.). Kommissorium: Uvildig udredning af spiralsagen og den øvrige svangerskabsforebyggelsespraksis i Grønland og på efterskoler i Danmark med grønlandske elever i årene fra 1960 til og med 1991. https://www.ism.dk/Media/638001353192965804/DK_Kommissorium.pdf
- 12 Briggs, L. (2002). Reproducing Empire: Race, Sex, Science, and U.S Imperialism in Puerto Rico. University of California Press. <https://www.fulcrum.org/concern/monographs/5712m681k>.
- 13 Miller, T.R. (2012). Residential Schools in Canada. The Canadian Encyclopedia. <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/residential-schools>
- 14 Government of British Columbia. (n.d.). Call number 18 in Calls to action: Truth and Reconciliation Commission of Canada. https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/british-columbians-our-governments/indigenous-people/aboriginal-peoples-documents/calls_to_action_english2.pdf
- 15 Laustsen, L. (2025, 16. januar). Grønlandere oplever racisme i Danmark. De er ikke alene. Politiken. <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art10242322/Gr%C3%B8nl%C3%A6ndere-oplever-racisme-i-Danmark.-De-er-ikke-alene>
- 16 Sæhl, M. (2018). Sproget splitter Grønland: Nina kan kun tale dansk- Sebastian vil kun tale grønlandsk. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/valgigroenland/sproget-splitter-groenland-nina-kan-kun-tale-dansk-sebastian-vil-kun>
- 17 Frederiksen, K. (2017), Det grønlandske sprog i dag – Rapport over de grønlandske sprog, standpunkt og anbefalinger. Saammaateqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitaq.
- 18 Larsen, M. R. (2018). Opdatering af analyser af grønlanderes beskæftigelsesforhold i Danmark. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/opdatering-af-analyser-af-groenlaenderes-beskaeftigelsesforhold-i-danmark-ov978lzn/>